

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2013r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SR Maciej Ejsmont (del.)

Protokolant: Alicja Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku H. R.

przy udziale E. B., A. C., B. G., M. R.i M. R.(1)

o dział spadku po A. R. i P. R.oraz o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 12 lutego 2013r., sygn. akt I Ns 1315/10

postanawia:

I zmienić zaskarżone postanowienie w pkt III w ten sposób, że od kwot

po 18.601zł należnych od uczestników na rzecz wnioskodawczyni zasądzić ustawowe odsetki od dnia wymagalności tego roszczenia;

II oddalić dalej idącą apelację;

III oddalić wniosek uczestniczki postępowania E. B. o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 12 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Świdnicy w sprawie I Ns 1315/10 ustalił w pkt. I że we współwłasności wnioskodawczyni H. R.i uczestników postępowania A. C., M. R.(1), M. R. (2), E. B.i B. G.znajdują się następujące nieruchomości :

1. działka nr (...) o pow. 0,40 ha zabudowana budynkiem mieszkalnym i obiektami gospodarczymi, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 177.000zł,

2. udział w 1/2 części działki nr (...) o pow. 0,16 ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym i obiektami gospodarczymi, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 136.500 zł,

3. działka nr (...) o pow. 0,03 ha zabudowana budynkiem byłej kuźni, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 27.000 zł,

4. działki rolne niezabudowane o numerach : (...) (o pow. 0,57 ha i i prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o łącznej wartości 32.000,00 zł;

W pkt. II Sąd dokonał działu spadku po A. R. i P. R.z częściowym zniesieniem współwłasności opisanych w punkcie I postanowienia nieruchomości – zgodnie z opinią biegłego sądowego T. M.z dnia 29.11.2012 r. i jego opinią uzupełniającą z dnia 08.02.2012 r. oraz opinią J. P.z dnia 28.10.2012 r. stanowiącymi integralną część postanowienia w ten sposób, że :

1. przyznał na wyłączną własność wnioskodawczyni H. R. nieruchomości opisane w punkcie I ppkt. 1,3 i 4 o łącznej wartości 236.000 zł,

2. przyznał na współwłasność w udziałach po $\frac{1}{4}$ uczestnikom A. C., E. B.,M. R.(1)i M. $\frac{1}{2}$ udziału w nieruchomości opisanej w punkcie I ppkt 2 o wartości 136.500 zł,

Nadto w punkcie III Sąd Rejonowy zasądził od każdego z uczestników : A. C., E. B., M. R.(1)i M. R.na rzecz wnioskodawcy H. R.kwoty po 18.601 zł tytułem wyrównania udziałów wnioskodawczyni w nieruchomości, płatne w terminie dwutygodniowym od daty uprawomocnienia się postanowienia, a dalej idący wniosek wnioskodawczyni oddalił (pkt IV) oraz nakazał uczestnikom A. C., E. B., M. R.(1)i M. R.,a by uiścili na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Świdnicy kwoty po 350,20 zł każdy, tytułem brakujących kosztów sporządzenia opinii przez biegłego sądowego i nie obciążył wnioskodawczyni ani uczestników dalszymi kosztami sądowymi (pkt).

Sąd Rejonowy ustalił, że A. R.zmarł 21 września 1989r. w Ś., a spadek po nim nabyła J. R.oraz dzieci P. R., H. R.i B. G., wszyscy w częściach po $\frac{1}{4}$. W części gospodarstwa rolnego, wchodzącego w skład spadku, położonego w B., udziały spadkowe nabyli J. R., P. R.i B. G.wszyscy w częściach po $\frac{1}{3}$.

J. R. zmarła 6 września 1997r. we W. i spadek po niej, na podstawie testamentu notarialnego, nabyła córka H. R. w całości wraz z wchodzącym w skład spadku udziałem w gospodarstwie rolnym położonym w B., dla którego Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...).

P. R.zmarł 17 sierpnia 1994r. przed otwarciem spadku po matce J. R.. Spadkobiercami ustawowymi po P. R.są żona E. R.(obecnie B.) oraz dzieci: A. R. (1), M. R.(1)iM. R., wszyscy w częściach po $\frac{1}{4}$ z dobrodziejstwem inwentarza. W skład spadku wchodzi udział w gospodarstwie rolnym położonym w B.dla którego Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgi Wieczyste nr (...).

Przedmiotem współwłasności H. R., A. C., M. R.(1), M. R.E. B.i B. G.są następujące nieruchomości:

1.działka nr (...) o pow. 0,40 ha zabudowana budynkiem mieszkalnym i obiektami gospodarczymi, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 177.000 zł,

2.udział w $\frac{1}{2}$ części działki nr (...) o pow. 0,16 ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym i obiektami gospodarczymi, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 136.500 zł,

3.działka nr (...) o pow. 0,03 ha zabudowana budynkiem byłej kuźni, dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...) o wartości 27.000 zł;

4.działki rolne niezabudowane o numerach: (...)(o pow. 0,57 ha) i (...) (o pow. 0,07 ha), dla których Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...),oraz o numerze (...)(o pow. 1,33 ha), dla której Sąd Rejonowy w Świdnicy prowadzi Księgę Wieczystą nr (...),o łącznej wartości 32.000zł.

Udziały stron w w/w nieruchomościach przedstawiają się następująco:

1) działki o numerach (...):

H. R. – udział 4/6

A. C. – udział 1/24

E. B. – udział 1/24

M. R.(1)– udział 1/24

M. R.– udział 1/24

B. G.– udział 1/6

2) działka o numerze (...):

H. R. – udział 4/12

A. C. – udział 1/48

E. B. – udział 1/48

M. R.(1)– udział 1/48

M. R.– udział 1/48

B. G.– udział 1/12

A. S. – udział 6/12

3) działki o numerach (...):

H. R. – udział 4/6

A. C. – udział 1/24

E. B. – udział 1/24

M. R.(1)– udział 1/24

M. R.– udział 1/24

B. G.– udział 1/6.

Sąd wskazał, że istnieje możliwość dokonania częściowego zniesienia współwłasności w/w nieruchomości – zgodnie z opinią biegłego sądowego T. M.z dnia 29.12.2011r., z modyfikacjami wynikającymi z opinii uzupełniającej biegłego sądowego T. M.z dnia 08.02.2012r., w ten sposób, że wnioskodawczyni H. R.otrzymuje na wyłączną własność nieruchomości stanowiące działki o numerach (...)o łącznej wartości 236.000 zł, zaś uczestnicy A. C., E. B., M. R. (1)i M. R.otrzymują na współwłasność 1/2 udziału w nieruchomości stanowiącej działkę nr (...)o wartości 136.500 zł. Wobec takiego częściowego zniesienia współwłasności uczestnicy A. C., E. B., M. R.(1)i M. R.są zobowiązani uiścić na rzecz wnioskodawczyni H. R.kwotę 74.404 zł tytułem wyrównania udziałów wnioskodawczyni w nieruchomości.

Sąd ustalił też, że H. R. wraz z przyjacielem, swoją córką M. S. oraz jej dzieckiem zamieszkuje nieruchomość obejmującą działkę nr (...) o pow. 0,40 ha zabudowaną budynkiem mieszkalnym (domek jednorodzinny oznaczonym

nr(...i) obiektami gospodarczymi (szklarniami), przy czym H. R. zamieszkuje tę nieruchomość od około 6 lat. Wcześniej zamieszkiwała przy ul. (...) w Ś., które darowała swojej córce.

Szklarnie znajdujące się na działce nr (...) od chwili śmierci J. R. nie są użytkowane, podobnie jak działki rolne nr (...), które leżą odległym od momentu śmierci A. R..

Nieruchomość obejmującą działkę nr (...) o pow. 0,16 ha zabudowaną budynkiem mieszkalnym (domek jednorodzinny położony w B. pod (...)) zajmuje w połowie A. C. wraz z mężem i dwójką dzieci oraz matką E. B. i jej mężem, a w drugiej połowie M. M. – ojciec A. S., która jest właścicielką udziału w 1/2 części nieruchomości. E. B. zamieszkiwała tę nieruchomość od momentu zawarcia związku małżeńskiego z P. R., tj. od 1979 roku. E. B. i jej mąż prowadzili wspólnie działalność ogrodniczą w szklarni, z której dochód stanowił jedyne źródło utrzymania całej rodziny. Następnie w 1993 roku E. B. wyjechała czasowo za granicę z powodu konieczności zapewnienia swoim dzieciom utrzymania, powracając do niej w lipcu 1995 roku. Wyjeżdżała wówczas za granicę w celach zarobkowych na okresy jednomiesięczne i wracała na takie okresy. Od 2008 roku E. B. zamieszkuje w przedmiotowej nieruchomości na stałe. A. C. mieszka w tej nieruchomości niemal od urodzenia. M. R. i M. R.(1) czasowo mieszkają we Francji, ale zamierzają wrócić do kraju na stałe.

Po przeprowadzeniu w 1995 roku postępowania administracyjnego Wójt Gminy Ś. odmówił wymeldowania E. R. wraz z dziećmi z miejsca stałego pobytu, tj. z B.(...).

Aktualnie nie ma żadnych kontaktów pomiędzy wnioskodawczynią i jej konkubentem a uczestnikami.

Po śmierci J. R. powódka A. C. poczyniła nakłady na nieruchomość objętą działką nr (...) w ten sposób, iż część poddasza zaadaptowała na lokal mieszkalny doprowadzając media (prąd, wodę), grodząc pomieszczenie ściankami działowymi, wstawiając okna - dwa plastikowe i pięć dachowych drewnianych, kładąc panele i kafle na podłodze, wstawiając drzwi wejściowe oraz wewnętrzne. Również na parterze budynku, w pomieszczeniach zajmowanych przez E. B. w tym samym okresie, tj. po śmierci J. R. poczynione zostały nakłady w postaci wymiany okien na plastikowe, podłóg na panele, wykonano wylewkę, położono kafle podłogowe, wymieniono drzwi wewnętrzne. H. R. nigdy nie sprzeciwiała się dokonywaniu tych nakładów.

Aktualna wartość nakładów poczynionych przez A. C. na nieruchomość stanowiącą działkę nr (...) wynosi 85.000 zł.

Podatek od nieruchomości i podatek rolny każda ze stron (wnioskodawczyni i uczestniczka A. C.) uiszcza we własnym zakresie stosownie do zajmowanych nieruchomości.

H. R. opłaca ubezpieczenie z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia budynków w gospodarstwie rolnym i ubezpieczenia OC rolników. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe razem ze swoim konkubentem M. D.. Otrzymuje zasiłek przedemerytalny w wysokości około 1.440 zł, który jest obciążony ratami kredytu zaciągniętego w (...) – u na spłatę zachowku w wysokości 780 zł miesięcznie. M. D. otrzymuje zasiłek przedemerytalny w wysokości 1.688 zł, obciążony ratami kredytu zaciągniętego w Banku (...) SAW wysokości 850 zł miesięcznie. Córka H. R. – M. pracuje w piekarni i otrzymuje wynagrodzenie około 1.100 – 1.200 zł miesięcznie, ma na utrzymaniu syna w wieku 14 lat. H. R. choruje na nadciśnienie, w 2007r. przeżyła zawał.

E. B. wraz z mężem prowadzą działalność gospodarczą – lakiernictwo samochodowe w S.. A. C. i jej mąż pracują w G. w B.. M. R. i M. R.(1) pracują we Francji.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał wniosek o dział spadku i zniesienie współwłasności za zasadny i znajdujący operacie w art.1035k.c. w zw. z art.210k.c. Dokonany przez Sąd dział, z częściowym zniesieniem współwłasności (gdyż dotyczy on tylko 1/2 udziału w nieruchomości nr (...), z wyłączeniem 1/2 udziału w tej nieruchomości przysługującego A. S.), polegał w większości na fizycznym podziale przedmiotowych nieruchomości (co dotyczy działek nr (...)) i przyznaniu 1/2 udziału w jednej z tych nieruchomości uczestnikom z uwagi na brak objęcia wnioskiem udziału A. S.(co dotyczy działki nr (...)). Wskazując na art.623k.p.c. i art.211k.c. Sąd uznał, że optymalnym

rozwiązaniem jest fizyczny podział nieruchomości zgodnie z wnioskiem uczestników postępowania w ten sposób, że wnioskodawczyni H. R. przyznała na wyłączną własność nieruchomości stanowiące działki o numerach (...) o łącznej wartości 236.000 zł, zaś uczestnicy A. C., E. B., M. R.(1) i M. R. przyznała na współwłasność 1/2 udziału w nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) o wartości 136.500 zł, co zostało zaproponowane w opiniach biegłego sądowego T. M. z dnia 29.12.2011r. i 08.02.2012r. (z uwzględnieniem uaktualnionych wartości nieruchomości w opinii biegłego sądowego J. P. z dnia 28.10.2012r.), przy rozliczeniu wartości udziałów wnioskodawczyni i uczestników w tych nieruchomościach i zasądzeniu odpowiedniej dopłaty na rzecz wnioskodawczyni, wyrównującej jej udziały w nieruchomościach, a także przy uwzględnieniu okoliczności, że uczestniczka B. G. zrzekła się swoich udziałów w nieruchomości na rzecz wnioskodawczyni. Podział ten uwzględnia dotychczasowy sposób korzystania z nieruchomości, co jednocześnie zapewnia uwzględnienie społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości. Podział ten uwzględnia przy tym znaczne nakłady poniesione przez każdą ze stron na modernizację i adaptację swoich części mieszkalnych budynku. Istotna jest przy tym okoliczność, że częściowe zniesienie współwłasności dokonane zgodnie z opinią i opinią uzupełniającą biegłego sądowego T. M. jest usprawiedliwione tym, iż nie wymaga ponoszenia dodatkowych nakładów.

Wyliczenie dopłaty ciężącej na uczestnikach wobec wnioskodawczyni zostało orzeczone zgodnie ze sposobem przyjętym przez biegłego sądowego T. M. i uwzględnia wartości nieruchomości oszacowane przez biegłego sądowego J. P. w opinii z dnia 28.10.2012r. Udziały uczestników przed dokonaniem działu wynoszą łącznie 62.095,75 zł, w tym:

- w działce nr (...): $177.000 \text{ zł} \times 16,67 \% = 29.505,90 \text{ zł}$
- w działce nr (...): $136.500 \text{ zł} \times 16,67 \% = 22.754,55 \text{ zł}$
- w działce nr (...): $27.000 \text{ zł} \times 16,67 \% = 4.500,90 \text{ zł}$
- w działkach nr (...): $32.000 \text{ zł} \times 16,67 \% = 5.334,40 \text{ zł}$.

Udziały wnioskodawczyni przed dokonaniem działu wynoszą łącznie 310.404,25 zł, w tym:

- w działce nr (...): $177.000 \text{ zł} \times 83,33 \% = 147.494,10 \text{ zł}$
- w działce nr (...): $136.500 \text{ zł} \times 83,33 \% = 113.745,45 \text{ zł}$
- w działce nr (...): $27.000 \text{ zł} \times 83,33 \% = 22.499,10 \text{ zł}$
- w działkach nr (...): $32.000 \text{ zł} \times 83,33 \% = 26.665,60 \text{ zł}$.

Udziały uczestników A. C., E. B., M. R.(1) i M. R. po dokonaniu działu wynoszą 136.500 zł, w tym:

- w działce nr (...): 0
- w działce nr (...): 136.500 zł
- w działce nr (...): 0
- w działkach nr (...): 0.

Udziały wnioskodawczyni po dokonaniu działu wynoszą łącznie 236.000 zł, w tym:

- w działce nr (...): 177.000 zł
- w działce nr (...): 0
- w działce nr (...): 27.000 zł
- w działkach nr (...): 32.000 zł.

Różnica kwot: 310.404,25 zł - 236.000 zł = 74.404,25 zł , w przybliżeniu 74,404 zł stanowi dopłatę należną wnioskodawczyni od uczestników, przy czym od każdego uczestnika należy się dopłata w kwocie 18.601 zł.

Postanowienie Sądu Rejonowego zaskarżyła w części wnioskodawczyni, to jest co do pkt. II ppkt. 1 w części dotyczącej ustalenia wartości nieruchomości oraz pkt .III i pkt. IV postanowienia.

Na podstawie art. 518 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 368 §1 pkt 2 i 3 k.p.c. zaskarżonemu postanowieniu zarzuciła :

I. odnośnie pkt II i pkt IV :

a) naruszenie art. 686 k.p.c. w zw. z art. 922 § 3 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c. przez nieuwzględnienie przy działaniu spadku i zniesieniu współwłasności, wbrew wyraźnej treści wymienionych przepisów, długu spadkowego tj. zachowku zapłaconego przez wnioskodawczynię w kwocie 43.400,00 zł na rzecz uczestników postępowania – A. C. oraz M. i M. R.(1), a także roszczeń wnioskodawczyni w kwocie 90.000,00 zł z tytułu posiadania przez uczestników nieruchomości spadkowej ponad swój udział, jak też sprzeczne z powołanymi przepisami rozliczenie nakładów poczynionych przez uczestników postępowania, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy,

b) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na dowolnej ocenie, poczynionej bez wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego i tym samym nieuzasadnione przyjęcie, że uczestnicy postępowania A. C. i E. B. poczyniły nakłady konieczne na zajmowaną w całości nieruchomość oznaczoną jako działka nr (...) mimo że nie wynika to z opinii z dnia 28.10.2012 r. sporządzonej przez biegłego J. P., rzeczoznawcę majątkowego, a którą to opinię Sąd przyjął za integralną część zaskarżonego postanowienia, nadto pominięcie w ustaleniach faktycznych okoliczności wynikającej z załączonych do niniejszej sprawy dowodów zapłat oraz akt o sygn. I C 446/08, potwierdzających, że wnioskodawczyni dokonała zapłaty zachowku kwocie 43.400,00 zł na rzecz uczestników A. C. oraz M. i M. (...),

II – odnośnie pkt II zaskarżonego postanowienia wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to art. 212 § 3 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i tym samym pominięcie rozstrzygnięcia w zakresie odsetek na wypadek uchybienia przez uczestników terminu płatności, tytułem wyrównania udziałów) na rzecz wnioskodawczyni.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia :

- w pkt. II ppkt 1 przez ustalenie wartości nieruchomości w kwocie 192.600,00 zł,

- w pkt III przez zasądzenie ustawowych odsetek od kwoty 18.601,00 zł od A. C., E. B., M. R.(1) i M. R. na rzecz wnioskodawczyni,

- w punkcie IV postanowienia zasądzenie od każdego z uczestników A. C., E. B., M. R.(1) i M. R. tytułem wyrównania udziałów wnioskodawczyni w nieruchomości, płatne w terminie dwutygodniowym, od daty uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności lub w pkt II ppkt 1 przez ustalenie wartości nieruchomości w kwocie 192.600,00 zł i zmianę pkt III postanowienia przez zasądzenie od każdego z uczestnika rzecz wnioskodawczyni kwoty po 29.451,00 zł tytułem wyrównania udziałów wnioskodawczyni nieruchomościach, płatne terminie dwutygodniowym od daty uprawomocnienia się postanowienia, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminu płatności i uchylenie pkt IV postanowienia,

- ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c.) z uwagi na nierozstrzygnięci istoty sprawy przez pominięcie rozliczeń w zakresie długów spadkowych w postaci zachowku oraz z tytułu posiadania przez uczestników nieruchomości spadkowej ponad swój udział (art. 686 k.p.c. i art. 618 § 2 i 3 k.p.c.) a także nieuzasadnione rozliczenie nakładów w kwocie 85.000,00 zł.

Sąd Okręgowy zważył :

Sąd Okręgowy uznając ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy za prawidłowe i przyjmując je za własne, jednocześnie podziela – co do zasady - dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną sprawy.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że przedmiotem sporu między uczestnikami i wnioskodawczynią była kwestia związana ze sposobem podziału masy majątkowej po zmarłym A. R.i P. R.. Sąd Rejonowy w pkt. II orzeczenia dokonał fizycznego podziału nieruchomości objętych wnioskiem z częściowym zniesieniem współwłasności, a przyjęta metoda nie była kwestionowana w trakcie postępowania odwoławczego. Z tego powodu Sąd Okręgowy jedynie dla porządku stwierdza, że postanowienie Sądu I instancji odpowiada w tym zakresie prawu, jest też zgodne z zasadami współżycia społecznego i nie wymaga korekty.

Zarzuty apelacji sprowadzały się natomiast do 4 kwestii.

Pierwsza z nich dotyczyła nierozliczenia w orzeczeniu działowym zachowku po zmarłej J. R., zapłaconego przez wnioskodawczynię na rzecz A. C., M.i M. R.(1)w łącznej wysokości 43.400,00 zł.

Wywody apelacji, w szczególności liczne orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz poglądy doktryny na temat kategorii długów spadkowych oraz sposobu ich rozliczenia, są oczywiście trafne i Sąd Okręgowy w pełni je podziela. Niemniej jednak nie mają one żadnego związku z przedmiotową sprawą i z tej przyczyny nie mogą wpłynąć na zmianę orzeczenia.

Wnioskodawczyni zdaje się nie zauważać, że przedmiotowe postępowanie dotyczy działu spadku tylko i wyłącznie po zmarłych A. R.i P. R.. Zachowek należny uczestnikom A. C., M. R.i M. R.(1)po zmarłej J. R.był zaś przedmiotem prawomocnie zakończzonego już postępowania prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Świdnicy pod sygn. akt I C 446/08. Zupełnie niezrozumiałym jest zatem podniesiony aktualnie zarzut nierozliczenia zapłaconego przez wnioskodawczynię zachowku ustalonego w toku wymienionego procesu. Był to przecież dług spadkowy wnioskodawczyni w stosunku do spadkobierców ustawowych po J. R., którzy w wyniku testamentu notarialnego zostali wykluczeni z kręgu jej spadkobierców. Tym samym, stosownie do art. 991 k.c., przysługiwało im roszczenie o zapłatę ułamka wartości należnego im udziału spadkowego, który przypadłby tym osobom przy dziedziczeniu ustawowym. Natomiast uwzględnienie żądania apelacji sprowadzałoby się do pomniejszenia udziałów należnych uczestnikom A. C., M. R.i M. R.(1)po zmarłym ojcu o wartość zachowku należnego im po babce J. R.. Takie roszczenie, jako oparte na oczywiście błędnym rozumowaniu, a także jako sprzeczne z ustawowymi zasadami dziedziczenia, nie mogło zostać uwzględnione.

Następnie w apelacji podniesiono, iż postanowienie Sądu Rejonowego nie uwzględnia roszczeń wnioskodawczyni w wysokości 90.000,00 zł z tytułu posiadania przez uczestników nieruchomości spadkowej stanowiącej działkę nr (...) ponad swój udział. W tym zakresie należy zgodzić się ze stanowiskiem wnioskodawczyni, że w oparciu o art. 688 k.p.c. w zw. z art. 618 § 1 k.p.c. żądanie takie powinno zostać uwzględnione w postępowaniu działowym. Swoje roszczenie H. R. zgłosiła w piśmie procesowym z dnia 14 grudnia 2012 r., a zatem po dwóch latach od daty wszczęcia postępowania działowego. Wnioskodawczyni podała jedynie, iż domaga się uwzględnienia we wzajemnych rozliczeniach kwoty 90.000,00zł z tytułu użytkowania przez uczestników nieruchomości ponad swój udział, a kwota ta odpowiada 15 –stu latom korzystania, licząc 6.000,00 zł rocznie, tj. 500,00zł za 1 miesiąc. W tym zakresie nie został jednak zgłoszony żaden wniosek dowodowy, co czyni przedstawione wyliczenia dowolnymi. Twierdzenie, iż powyższa kwota jest niewygórowana nie zmienia faktu, że nie została w żaden sposób udowodniona. Błędnym jest przy tym zarzut apelacji, że wniosek o powołanie biegłego na okoliczność wartości tego wynagrodzenia złożyli uczestnicy. W piśmie, na które powołuje się skarżąca, uczestniczka E. B. zakwestionowała tak zasadność, jak i wysokość kwoty, której domagała się wnioskodawczyni. Zarzuciła brak udowodnienia tego roszczenia, a zawnioskowany dowód z opinii biegłego dotyczył nie wysokości wynagrodzenia należnego H. R., a ustalenia wysokości wynagrodzenia należnego uczestnikom z tytułu użytkowania ponad udział należny wnioskodawczyni działki nr (...) (roszczenie zgłoszone z ostrożności procesowej). Z faktu zgłoszenia tego wniosku przez uczestników wnioskodawczyni nie można aktualnie wywodzić korzystnych dla siebie konsekwencji procesowych, w sytuacji zaniedbania ciążącego na niej obowiązku dowodzenia (art. 6 k.c.).

Równocześnie wskazać należy, że ustalenie wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości przez uczestników było w sprawie możliwe, pod warunkiem sformułowania w odpowiednim czasie roszczenia wraz z prawidłowo sformułowanymi wnioskami dowodowymi na jego poparcie. Tym samym nie było podstaw do zastosowania art. 320 k.p.c. i przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z urzędu, w szczególności, że przedmiotowa sprawa i tak nie mieści się w kategorii postępowań objętych zakresem tego przepisu.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również kilkakrotnie powoływany w apelacji zarzut „rozliczenia przez Sąd Rejonowy nakładów poczynionych przez uczestników na zajmowaną wyłącznie przez nich nieruchomość w postaci działki nr (...)”. W szczególności wnioskodawczyni wskazała, że „skoro uczestnicy dokonali nakładów na nieruchomość, którą wyłącznie zajmowali, mając jedynie udział 16,67 %, to bez wyliczenia korzyści, jakie z tego tytułu odnieśli nie sposób w całości rozliczyć te nakłady w niniejszym postępowaniu”. Pomijając już niejasność tak sformułowanego zarzutu wskazać trzeba, że Sąd I instancji powołując się na art. 684 k.p.c. wyjaśnił, że skład spadku ustala się na dzień otwarcia spadku, a zatem z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 924 k.c.). Nakłady uczestników na nieruchomość obejmującą działkę nr (...) zostały zaś poczynione zdecydowanie później, w związku z czym nie ma żadnej podstawy do dokonywania jakichkolwiek rozliczeń z tego tytułu. Sąd przyjął wartość tej nieruchomości pomniejszoną o wartość poczynionych nakładów, zgodnie z opinią biegłego sądowego. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia trafnie wskazano też, że wniosek w tym zakresie był bezzasadny o tyle, że to uczestnikom została ostatecznie przyznana działka nr (...). Dywagacje apelacji na temat braku zgody wnioskodawczyni na dokonanie nakładów na nieruchomość nie mają w świetle zapadłego orzeczenia żadnego znaczenia prawnego, podobnie, jak przywołane przepisy prawa materialnego wraz ze stanowiskiem doktryny. Podkreślić też trzeba, iż nie ma znaczenia fakt, iż wnioskodawczyni posiadała w działce nr (...) aż 83,33 % udziałów. Nieruchomość ta, w wyniku działu przypadła bowiem uczestnikom, którzy uprzednio zwiększyli jej wartość przez poczynione nakłady. Na marginesie można jedynie wskazać, że to uczestnicy mieliby interes prawny, aby dochodzić zapłaty wartości poniesionych nakładów od wnioskodawczyni, w sytuacji gdyby w wyniku działu ta część masy spadkowej przypadła H. R..

Oczywiście chybionym jest zarzut, że wartość nakładów ustalonych przez Sąd Rejonowy na nieruchomości położonej na działce (...) nie wynika z opinii biegłego sądowego J. P.. W opinii tej podano bowiem wartość działki z uwzględnieniem stanu po dokonaniu nakładów (358.000 zł) oraz jej wartość odnoszącą się do stanu przed dokonaniem nakładów (273.000 zł). Różnica obu tych kwot odzwierciedla zatem koszt nakładów (85.000 zł).

Trafny okazał się natomiast zarzut art. 212 § 3 zd. 1 k.p.c. dotyczący braku orzeczenia o ustawowych odsetkach należnych wnioskodawczyni od uczestników od zasądzonej na jej rzecz kwoty 18.601 zł (pkt III). Zgodnie z brzmieniem tego przepisu

jeżeli ustalone zostały dopłaty lub spłaty, sąd oznaczy termin i sposób ich uiszczenia, wysokość i termin uiszczenia odsetek, a w razie potrzeby także sposób ich zabezpieczenia. Ponieważ orzeczenie Sądu Rejonowego nie zawiera rozstrzygnięcia o ustawowych odsetkach Sąd Okręgowy w tej części zmienił zaskarżone postanowienie zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. w zw. art. 13 § 2 k.p.c.

W punkcie II oddalono dalej idącą apelację wnioskodawczyni z przyczyn wskazanych w treści niniejszego uzasadnienia z mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

W punkcie III Sąd Okręgowy oddalił wniosek uczestniczki postępowania o zasądzenie na jej kosztów postępowania apelacyjnego, które obejmują koszty zastępstwa procesowego.

Rozstrzygnięcie w tym zakresie jest konsekwencją treści art. 520 §1 k.p.c., w świetle którego każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Ugruntowanym jest bowiem stanowisko w świetle którego w tzw. sprawach działowych, nie zachodzi sprzeczność interesów, niezależnie od tego jaki dana strona zgłasza wniosek co do sposobu podziału i jakie stanowisko zajmuje w sprawie. W takich postępowaniach strony są również w równym stopniu zainteresowane wynikiem postępowania, a ich interesy w zasadzie są wspólne, gdyż polegają na

wyjściu ze stanu wspólności (vide : postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 09 sierpnia 2012 r., V Cz 30/12, LEX nr 1231642).